

LEONIS BAPTISTÆ ALBERTI DE PORCARIA CONJURATIONE.

Etsi ad vos, quæ per hos dies hic apud nos gesta sunt, rumoribus esse delata non dubitem: tamen quod in tantis rebus sit, cupere te arbitror a nobis amicis ea discere, quæ ab incertis auctoribus perlata vix credibilia esse ob facinoris immanitatem videbantur. Faciam, quod amicum decet; tuis enim ultro desiderijs satisfaciam. Qua in re illud conferet, quod inter pericula constituti historiam, uti gesta sit, melius quam qui istic audire, teneamus. Facinus profecto, quo a vetere hominum memoria in hanc usque diem neque periculo horribilius, neque audacia detestabilius, neque crudelitate terrius a quoquam perditissimo uspiam excogitatum sit. Stephanus Porcarius eques Romanus homo animi utinam tam moderati, quam erat ingenio præditus docili, & lingua ad dicendum paratus, per eos dies, quibus Eugenii Pontificis Maximi funus celebrabatur, suos ad concives pro concione orationem habere instituit, non minus vehementem, quam turbulentam. Quoad enim in se fuit, hortari aggressus est, ut captis armis, veteris Reipublicæ, & nominis, & libertatis meminissent. Nolo dicere prope futurum fuisse, ut studia multorum concitarentur, ni ab Lelio Vallejo Jurisconsulto viro frugi, & gravi interpellatus desistisset. Commovere cœpta hæc Pontificis animum Nicolai, qui tum primum post Eugenium Pontificatum inierat, admonebatque ab his, quorum consilijs uteretur, Urbem quietam non futuram, ni paratus seditionum auctor abigeretur. Sed Pontifex cum per ipsa Pontificatus initia instituisse, quam possit, plurimos sibi omnis conditionis homines conciliare omni, qua possit, beneficentia & facilitate, hunc alioquin honestum, & præsertim Romanum civem beneficio devinciendum, atque a turbidis consilijs ad spem honesti otii revocandum statuit mansuetudine. Idcirco in Hernicos misit pro-Prætorum, habitusque in Magistratu est summa cum dignitate. Cum vero ex Magistratu redisset, quod videre licuit, non posita animi pristina protervia, sed aucta ambitione iteratò se turbulentissimum exhibuit. Nam per eum quidem diem, quo pro vetere consuetudine ludi agoniales celebrabantur, orta inter nonnullos adolescentulos rixa, & studiis partium plusculis circumtumultuantibus præsto affuit Porcarius vultu, gestu, manu, verbis, clamore omnia temptans, quibus insanum vulgus ad odium eorum, qui rebus præessent, incenderet, atque ad arma concitaret. Tantam hominis audaciam, atque cupiditatem rerum novarum veritus Nicolaus, suis rebus maturè consulendum censuit. Tamen ne quid pro suscepto instituto aggrederetur, quod non piissimi, & misericordis esset, non extinguendam duxit hominis temeritatem, sed paulo coercendam. Ea re hominem relegavit Bononiam, quove-

A & relegati, & suorum desideria leniret, si fortè hic ulla rerum inopia excitaretur, aut hi absentis misericordia moverentur, mandarat Magistratibus Bononiensibus, ne quid homini deesse paterentur, quod ad victum faceret. In ceteris observarent, quid ageret, quid conaretur. Homo impatiens sui, quæ olim per concionem apud cives inchoasset, nova cum temporum suorum ratione conjungens debere ab se fortunæ suæ, & animi generositati putabat, ut quocumque daretur pacto, vel etiam interitu, sin aliter nequiret, libertatem redimeret. At in eo instituto egregiè pertinere arbitrabatur vel ad vitæ jocunditatem, vel ad gloriam posteritatis, si maxima & incredibili aliqua spe propolita caput periculo objectasset. Quos idcirco visum est, complices adjungit, nepotemque inprimis adolescentem, cupidum, atque ad ferrum perpromptum præmittit Romam, ut meritoriam militiam simulans cogat armorum vim, & confcleratorum manum, devinciatque, quam possit, multos multa spe rerum agendarum. Paratis rebus, constituta die sese furtim propripuit, atque ex Bononia nocte quarta applicuit Romam, divertitque domum. Convocantur illico, quibus placere sua consilia noverat. Repentè completa domo confluentium multitudine excogitatum, dielque multos elaboratam orationem pronuntiat tanta & sui fiducia, & auditorum approbatione, ut nihil ad rem perficiendam, nisi constitutum deesse tempus omnes affirmarent. Cœpit enim veterem Urbis gloriam deperditam deplorare, & temporum injurias detestari, quæ, si quid prisca gravitatis, & virtutis in quoquam esset, non sinerent sine gravi periculo in lucem prodire. Neque se omnino tamen poenitere sui, quin satis de se patriæ, civibusque suis præstitisset, quo intelligerent unum se esse, qui suorum decus concupisceret, neque dubitare quidem, se omnes eos, qui adessent, quos esse viros fortes meminisset, digna fortibus optasse persæpe, atque cogitasse, sed aliis occasionem defuisse, aliis alia impedimento fuisse, cur privatis rebus magis quam publicæ intenti essent. Nunc pro certo habere intellectis, quæ parentur, rebus fore neminem, neque ex his, qui adsunt, neque ex his, ad quos præclarissima sua consilia perventura sint, modò se aut Romanos cives, aut saltem homines meminerint, quin de tota causa eadem sentiat, idem sibi expedire, atque necesse esse affirmet, quod brevibus monstraturus sit. Opus esse animo parato non ad discendum modo, quæ factò opus sint (ea enim jam tum quisque pro sua prudentia, & malis urgentibus novisse potuisse) sed de ea exequenda, quæ necessaria, utiliaque sint, & cum æterna laudis, & gloriæ celebritate conjuncta. Cumque paululum tacitus maximi doloris inditia vultu, gestu, & suspitio dedisset, porrecta manu circumspiciens rogavit, an